

УДК 811.111'37'36'25(045)

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2020-2-21>

СЕМАНТИЧНО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ЕКОНОМІЧНОГО ДИСКУРСУ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Чубай Валентина Іванівна,
старший інспектор відділу науково-дослідної роботи
Київський національний лінгвістичний університет
chubay.valentina@gmail.com
[orsid.org/0000-0002-7587-5165](https://orcid.org/0000-0002-7587-5165)

Стаття присвячена вивченню питання відтворення номінального та смислового значення лексичних одиниць, які становлять парадигму речення і створюють деякі особливості або труднощі перекладу. Досліджується питання щодо поєднання структурного й лексичного наповнення фразеологічних одиниць, які входять до термінологічного ряду економічного дискурсу ділової англійської мови. Вивчено питання стосовно впливу лексико-семантичних особливостей лексем на граматичні категорії словосполучень.

Шляхом трансформаційного аналізу розглянуто контекстуально-стилістичні особливості перекладу семантично-неподільних фразеологічних одиниць, подібність і відмінність побудови парадигматичних відносин англійської та української мов. За допомогою зіставного методу (практичним шляхом) досліджено відмінності побудови парадигматичних відношень англійської й української мов. Залучивши дистрибутивний аналіз, вивчили особливості побудови семантичної, лексичної та граматичної структури складних слів сучасної англійської мови. За допомогою компонентного аналізу виявлено стилістичні особливості фразеологічної єдності й контекстуального значення вільного словосполучення.

Зазначимо, що головною складністю перекладу неоднозначних слів є вибір словникового інваріанта, який залежить від лексичного варіанта, семантичних особливостей і граматичних категорій тексту. Розглянуто перекладацькі прийоми та доречність їх використання.

Дуже важливо, що робота базується на семантичному аналізі тексту, який дає змогу розкрити лексико-семантичні зв'язки фрази й стилістичну структуру тексту через його контекстуальне значення. Можна передбачити подальший розвиток цієї теми, так як семантико-стилістичні особливості складних слів формують семантичну єдність тексту і становлять стилістичні особливості перекладу.

Ключові слова: інваріант, дискурс, семантично-стилістичні особливості тексту, контекст, контекстуально-конотативне значення лексем, словотворча здатність, лексико-семантичне відношення лексичних одиниць.

SEMANTIC AND STYLISTIC FEATURES OF TRANSLATION PHRASEOLOGICAL UNITS OF ECONOMIC DISCOURSE BUSINESS ENGLISH

Chubai Valentyna Ivanivna,
Senior Inspector at the Research Department
Kyiv National Linguistic University
chubay.valentina@gmail.com
[orsid.org/0000-0002-7587-5165](https://orcid.org/0000-0002-7587-5165)

The article has devoted to the questions of the features of semantic construction of lexemes and their influence into lexical and grammatical categories of translation.

The article investigates the issues of combining the structural and lexical content of the phraseological units that are part of the terminological series of economic discourse of business English. The question of the influence of lexical and semantic features of tokens on grammatical categories of phrases was also studied.

It has been revealing stylistic and contextual features of the translation of semantic-indivisible phraseological units (idioms) and has revealed the similarity and difference of constructing paradigmatic relations between English and Ukrainian by means the transformation analysis. The differences between the construction of paradigmatic relations between English and Ukrainian have been explored in a practical way using a comparative method. Using the distributive analysis, the peculiarities of constructing the semantic, lexical and grammatical structure of the complex words of modern English are studied. By means of component analysis, stylistic features of phraseological unity and contextual meaning of free phrase are revealed.

The issue has also raised regarding the denotative and connotative aspects of the translation of complex words, ambiguous terminological words, constant expressions, idioms. It was noted that the main vocabulary question contains translation of ambiguous words who depend on a dictionary selected invariant, derived from lexical, semantic and grammatical categories of text.

It was revised for the main translation techniques such as calculations, lexical translation and the appropriateness of their use. It was very important that the work is based on the semantic analysis of text, whose allows to explore the lexical and semantic links of the phrase and reveal the stylistic body of the text.

It was possible to predict the further development of this topic, since the semantic-stylistic features of compound words form the semantic unity of the text and constitute the stylistic features of translation.

Key words: *invariant, discourse, semantic-stylistic features of the text, context, contextual-connotative meaning of tokens, word-formation ability, lexical-semantic relation of lexical units.*

1. Вступ

Наше спілкування полягає в обміні інформацією шляхом вербальної передачі тексту. Вербальний текст має свою логічну побудову, яка складається з лексем. Лексема як найменша одиниця фразового комплексу впливає на появу нових і подібних значень, семантично пов'язаних між собою, які збагачують лексичний склад мови в системних відношеннях, впливають на лексичний склад слова в концептуальному й конотативному значенні (Кочерган, 2004). З огляду на те що кожна мова ідентифікується власною особливою семантичною та стилістичною структурою, побудовою лексико-семантичних зв'язків і граматичних категорій речень, перекладач має поєднати форму і зміст тексту різних мов за їх структурними формами, відтворити лексико-стилістичне значення тексту мови оригіналу в інформаційному просторі.

Отже, перед перекладачами постають нагальні питання стосовно належного вживання лексем, доречного їх використання під час передачі інформації відтворюваного тексту відповідно до стилістичного аспекту фразового комплексу.

Можемо окреслити коло нагальних питань, які постають під час перекладу:

1. переклад лексичних і фразеологічних одиниць вимагає застосовувати словникові відповідники (перекладні еквіваленти або без еквівалентні одиниці), семантичні інваріанти;

2. головне питання щодо перекладу неоднозначних слів полягає у виборі варіантного відповідника із синонімічного ряду, який залежить від лексичних варіантів, семантичних особливостей і граматичних категорій тексту;

3. під час перекладу вибір лексико-семантичного інваріанту фразових одиниць переклад може бути різним залежно від комунікативно-когнітивного та стилістичного аспекту тексту.

Наприклад, під час перекладу текстів науково-технічної літератури, особливо термінологічного характеру, постають певні труднощі передачі графічної системи слова перекладу через відсутність необхідних відповідників мови оригіналу.

У такому разі доречно застосовувати метод транскодування. Відповідно до українського

дослідника В.І. Карабана, транскодування – це такий метод перекладу, коли звукова або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки (Карабан, 2002).

Розбіжність між парадигматичними відношеннями речень англійської й української мов завдає труднощі під час перекладу. Так, наприклад, в англійській мові відсутня граматична категорія відмінків і тому парадигматичні відношення тексту відбуваються засобами словотвору та службових слів (Чубай, 2019).

Отже, під час перекладу тексту необхідно знайти відповідний інваріант мови перекладу мові оригіналу. Для збереження стилістичної єдності й контекстуального значення тексту оригіналу текст перекладу піддається трансформації, трансформаційній генералізації, компресії чи декомпресії (опущення, додавання, вилучення елементів тексту) (Карабан & Джеймс Мейс, 2003).

Необхідно зазначити, що під час перекладу складних слів термінологічного характеру постають певні труднощі стосовно передачі позитивного або негативного конотативного значення тексту, які вимагають більш точного вибору та застосування відповідних інваріантів лексем і перекладацьких прийомів. Перекладачі зазначають, що під час застосування перекладацьких прийомів необхідно відтворювати передачу смислової диференціації, конкретизації та смислового розвитку їх значень, тобто стилістичного аспекту тексту.

Стилістичний аспект фразових одиниць складається з лексико-семантичного поля, семантичних зв'язків, структурно-семантичних типів, синтагматичних відношень і входить до словникового складу мови. Лексико-семантичне поле складних слів впливає на структурні та граматичні зв'язки фразового комплексу, становить синтагматичні відношення побудови речення (Кочерган, 2004; Чубай, 2018).

Переклад текстів художньої, науково-технічної літератури, галузевого або термінологічного характеру стилістично відрізняється один від одного відповідно до їх жанрів. Художній літературі властиво вживання стилістичних тропів, епітетів, порівнянь. Науково-технічна література відтворює текст

більш номінально, мова перекладу має бути стилістично нейтральною, позбавленою експресивності, образності, з чіткою та логічною побудовою речень, застосовується стилістично-нейтральна лексика.

Під час перекладу лексичних одиниць термінологічного значення застосовуються такі методи перекладу, як дослівний переклад, трансформація тексту, компресія чи декомпресія калькування та вербальна генералізація тексту (додавання або упущення його елементів) (Карабан, 2002). У разі перекладу складних слів, особливо термінологічного значення, застосовуються такі прийоми, як додавання або упущення елементів речення, калькування. Але калькування або дослівний переклад неможливо застосовувати під час перекладу текстів сталих словосполучень, ідіом, термінологічного значення, а також текстів, значення яких залежить від контексту.

Отже, головними проблемами є питання, які стосуються відтворення денотативного та конотативного значення фразових одиниць, особливо фразових одиниць термінологічного значення.

Особливу увагу необхідно приділити питанням застосування словникових відповідників під час перекладу лексичних і фразеологічних одиниць.

Особливість і складність перекладу становлять лексеми ідіоматичного значення, що складно відтворити й пояснити іншою мовою. Складність відтворення значень лексем полягає в розбіжностях мовленнєвих норм і традицій різних народів, що склалися історично. Переклад складних слів термінологічного значення може бути різним залежно від вибору лексико-семантичного інваріанта.

Необхідно визначити ще одне складне питання стосовно збереження стилістичної єдності й контекстуального значення тексту оригіналу.

Можемо зробити висновок, що під час перекладу складних слів термінологічного характеру необхідно знайти найбільш точні відповідники семантичних, лексичних і граматичних ознак лексем.

Актуальність роботи полягає в долатті цих проблем шляхом дослідження семантико-стилістичних особливостей перекладу фразеологічних одиниць економічного дискурсу.

Метою статті є дослідження теоретичних і практичних питань стосовно побудови складних слів, розкриття їх семантичних особливостей, які впливають на граматичні категорії та стилістичні ознаки фразового комплексу

й утворюють стилістичні труднощі під час перекладу українською мовою, залежать від засобів функціонування, класифікації, визначення характерних особливостей новоутворених слів.

Об'єктом дослідження є лексичні одиниці, словосполучення, фразеологічні звороти, речення, що піддаються перекладацькій трансформації.

Предметом дослідження є семантичні ознаки словоформ, лексично-лексичний склад і граматичні категорії тексту.

Методи дослідження полягають у застосуванні структурного методу:

- шляхом дистрибутивного аналізу досліджено особливості побудови семантичної, лексичної й граматичної структури складних слів сучасної англійської мови;

- за допомогою зіставного методу виявлено відмінності побудови парадигматичних відношень англійської та української мов;

- залучення трансформаційного аналізу дало можливість виявлення особливостей семантично неподільних фразеологічних одиниць, значення яких не впливає зі значень їх компонентів;

- за допомогою компонентного аналізу досліджено значення фразеологічної єдності й контекстуального значення вільного словосполучення.

Під час розгляду способів трансформації тексту залучені такі перекладацькі прийоми: калькування або дослівний переклад, контекстуальної заміни, смислового розвитку семантичного відношення наслідку, антонімічного перекладу.

2. Розділ 1

Порівнюючи лексичне й граматичне значення лексеми, її будову англійської та української мов, необхідно зазначити, що є певні особливості й деяка схожість між цими мовами. Засобами словотвору утворюються синтагматичні та парадигматичні відношення між словами, сполучуваності лексем, які становлять контекст речення (Чубай, 2018). Тому узгодженість між членами речення полягає у двох планах – лексичному й граматичному.

У сучасній англійській мові словотвір утворює лексичні зв'язки слова, граматичні категорії лексем. Вираження граматичних значень англійської мови утворюються за допомогою залучення службових слів (сполучників, часток, прийменників, артиклів, допоміжних дієслів та пустих слів). В українській мові синтагматичні відношення між членами речення проявляються через граматичну категорію відмінків.

Основними засобами словотвору є словоскладання, складання за допомогою афіксів (суфіксів, відокремлених суфіксів, префіксів), конверсія, словоскорочення, звуконаслідування.

Розглянемо деякі з них. Префіксальним шляхом утворюються складні прислівники та сполучники обох мов *changeable, sensible, pleasant, different, revolutionary, wooden, historical, blackfish, progressive, useful, useless, friendly, famous, tiresome, frosty, rapidly, uselessly, forward, towards* (Бех, 1993).

Префікси можуть надавати новоутвореному композиту негативного або позитивного значення *possible – impossible, definite – indefinite, direct – indirect, like – dislike, conductor – non-conductor, standard – non-standard* (Карабан, 2002).

Відповідно до В.І. Карабана, формальну негативацію можна використовувати як один із прийомів реалізації контекстуальної або лексичної заміни лише за умови застосування в певному контексті.

Англійські префікси *re* та *over* утворюють нове контекстуальне значення переробити *rewrite, reconstruct, overload, overproduction* (Погожих, 2018). Завдяки префіксу *en* отримуємо значення як збільшення *enlarge, enrich*.

У разі додавання афіксу *er* до основи іменника *lead, work* отримуємо нове лексичне значення *leader, worker*. Утворення іменників за допомогою афіксу *er* можна застосовувати під час перекладу текстів термінологічного характеру й технічної літератури *todry/сушити, drier/сушарка* (Погожих, 2018).

Англійський прийменник *deafening* утворився від дієслова *deafen* із додаванням суфіксу *ing*.

Відокремлені суфікси є особливим видом словоскладання англійської мови *put on, depend on, turn of, check out, work out, looking after, thing about*. За допомогою відокремлених суфіксів можемо утворювати дієслова *to run/бігти, to run away/мікати, to go/іти, to go on/продовжувати* (Погожих, 2018).

Під час перекладу лексем, які утворені засобами словотвору, можливе їх застосування в текстах науково-технічної літератури та машинного перекладу.

Зазначимо, що семантична побудова лексем впливає на синтаксичну побудову речення, на граматичну й стилістичну структуру фрази.

Конверсія надає лексемі нового лексичного і стилістичного значення, не змінюючи його, *to burn/горіти, to burn/опік*. Наприклад, дієслова та іменники *to run/нобіг, a run/нпубіг, to*

look/дивитися, a look/погляд, a hand/рука, to hand/вручати (Бех, 1993). Можемо зазначити, що під конверсією розуміють переосмислення наявної лексеми, від якої утворюються нові основи без її зміни.

Розглянувши наведені приклади, необхідно підкреслити, що за допомогою засобів конверсії відбувається лексико-семантична трансформація, тому її можна застосовувати під час перекладу технічної літератури, термінологічного характеру та машинного перекладу.

За типами словотвору утворюються складні слова шляхом словоскладання або деривації, що ґрунтується на складанні двох чи більше основ, з можливими подальшими змінами новоутвореного композита (Кочерган, 2004).

Композити можуть бути поєднані між собою за допомогою сполучника чи прийменника *cheek-to-cheek, step-by-step* (Мостовий, 1993).

Композити можуть складатися з таких основ (Мостовий, 1993):

двох іменників *favorite, arm-chair* (Мюллер & Боянус, 2002),

двох прикметників *blue-eyed, blue-print, green-eyed, dark-haired* (Мюллер & Боянус, 2002),

прикметника та іменника *best-loved* (Мюллер & Боянус, 2002),

дієслова й іменника *distribute* (Мюллер & Боянус, 2002),

іменника і прикметника *open-air, supervisor* (Мюллер & Боянус, 2002),

числівника *six-numbered, six-sixties* (Мюллер & Боянус, 2002),

числівника й іменника *twofold* (Мюллер & Боянус, 2002),

дієприкметника *two-face* (Мюллер & Боянус, 2002).

Компоненти можуть бути семантично і структурно незалежними, якщо вони належать до однієї частини мови та семантичної групи: *bye-bye, ant-bear* (Мостовий, 1993).

Складні слова можуть утворюватися: за функціональним або дериваційним способом, шляхом конверсії, шляхом зворотного словотвору.

Наприклад, під час утворення нових складних слів за функціональним способом відбувається зміна їх значення та перехід з однієї частини мови до іншої. Так, складні дієслова мають здатність до подальшої деривації *to weekend, to self-love*, які утворюються з основ складних іменників шляхом конверсії *to team-time, to team-table* або зворотного словотвору *to dish-wash, to atom-smash*.

До дериваційного способу утворення складних слів також належать похідні складні

іменники або прикметники. Прикметники або іменники можуть утворюватися з дієслів. Якщо додати до основи дієслів суфікс *est*, отримаємо прикметник *hold* із граматичною категорією найвищого ступеня порівняння *holdest* (Бех, 1993).

Поєднувальними елементами граматичної побудови англійського речення є службові слова, за семантичними ознаками схожі на морфеми (Кочерган, 2004). Службові слова відтворюють парадигматичні відношення в тексті, тому перед англійськими іменниками, що становлять збірні поняття, використовуються службові слова-артиклі. Наприклад, прикметник *dear/дорогий* вимагає використання прийменника *for* або *to* й виконує узгоджувальну функцію між членами речення. Якщо змінити один прийменник на інший, зміниться й стилістичне значення речення. *This dog is very dear to me. Ця собака дуже дорога мені.* Речення має стилістичне значення *мила*. Але, змінивши прийменник, отримаємо – *ця собака дуже дорога для мене*, тобто дорого коштує. *This dog is very dear for me.* Змінилося синтагматичне відношення, яке відбулося через прийменник, змінилося й значення речення.

Під час перекладу необхідно враховувати способи утворення складних слів, які мають певні відмінності у написанні: пишуться разом або через дефіс.

Більшість складних слів, що утворені шляхом простого приєднання основ, пишеться через дефіс. Голосні, сполучники, прийменники є з'єднувальними елементами складних слів, що утворилися шляхом звуко-наслідування.

Але через широке вживання цих композитів утрачено дефіс, зараз вони пишуться разом (Мостовий, 1993): *birthday, playmate, boyfriend* (Богуцька, 2001).

Стилістична забарвленість композитів залежить від оточуючих семантичних і структурних ознак компонентів. Так, складні прикметники, що утворені з основи іменника, надають слову всіх характерних ознак прикметника.

У граматичному плані складні слова можуть виконувати функцію підмета, присудка, обставини або означення. Наприклад, відносні та якісні прислівники зазначають функцію обставини. Під час перекладу українською мовою застосовуються їх заміна на відповідні інваріанти або словосполучення.

Так, професор В.І. Карабан рекомендує англійські прислівники, що утворені від

відносних прикметників і закінчуються на суфікс *ly*, перекладати відповідними українськими словосполученнями з точки зору або *що стосується* (Карабан, 2002).

У функції означення можуть виступати прикметники. Складні англійські прикметники, що позначають габарити *high, wide, long*, перекладаються відповідними українськими іменниками *вишина/ширина/довжина* (Карабан, 2002).

Від семантичного поля лексем і їх компонентів залежить вибір варіанта перекладу, який може бути різним. Розглянемо англійський прикметник *enormous*, який уживається для позначення перевищення стандарту або розмірів (Карабан & Джеймс Мейс, 2003) Якщо прикметник становить разом з іменником семантичне поле, переклад залежить від обраного інваріанта: величезна сума/*enormous sum*, величезний апетит/*enormous appetite*, величезна аудиторія/*enormous business*, величезний особняк/*enormous mention*, величезна кількість/*enormous number*, величезний простір/*enormous expanse* (Карабан & Джеймс Мейс, 2003).

Український дослідник В.І. Карабан зазначає, що під час перекладу англійських прикметників із суфіксами *able, ible*, які передають пасивне значення, необхідно застосовувати семантичну модель *що може бути й неозначену форму дієслова* (Карабан & Джеймс Мейс, 2003). У реченні ці прикметники виконують функцію означення та іменної частини присудка.

3. Розділ 2

Між значенням слова та сполучуваністю існує певний зв'язок. Лінійні зв'язки лексем утворюють контекст через їх сполученість (Кочерган, 2004). Якщо змінити ці зв'язки, зміниться й значення. Наприклад, якщо змінити лексему *permanent* на *temporary* в лексико-семантичній парадигмі *permanent job/ постійна робота*, зміниться й стилістичне значення парадигми *temporary job/ тимчасова робота*.

Якщо перекласти англійські словосполучення, що утворені за допомогою прислівника *against, against a rainy day, food against winter* (Зайковські & Адамовська, 2005), знайдемо український відповідник *на чорний день*, а в разі дослівного перекладу отримали *б проти дня, що плаче* або *їжа на зиму*.

Отже, під час перекладу англійських сталих висловів українською мовою треба знайти відповідні українські стилістичні вислови, фрази, звороти. Застосовується

прийом заміни елементів речення на українські відповідники.

Наприклад, такі англійські ідіоми, як *a big card/dog/fish/gun/number*, що вживаються в розмовній лексиці й лексиці побутового характеру, передають неформальні відношення, мають стилістичне значення *a very important person* і перекладаються як *велика людина, цяця, велике цабе* (Латигіна, 2013), залежно від контексту можуть набувати позитивного або негативного стилістичного значення.

Англійська ідіома *a big fish in a small pond* має стилістичне значення *someone whose authority and influence is limited to small area* й перекладається українською ідіомою *велемень серед пігмеїв* (Латигіна, 2013). Значення великої або поважної людини англійською мовою звучить як *a big-wig* зі стилістичним значенням *a very important person or influential person*, під час перекладу відбувається заміна елементів речення та перекладається як дуже поважна або впливова особа (Латигіна, 2013).

Стилістичне значення англійського речення відбивається через синтагматичне відношення, а саме: лінійні зв'язки, сполучуваність, контекст (Кочерган, 2004). Це спостерігається під час перекладу таких простих англійських речень: *I'm bored. I'm boring. I fell bored. This is boring*. У реченнях відбуваються такі лінійні зв'язки підмета та присудка, де присудок виражений через англійську граматичну конструкцію *to be* та дієслова із закінченням *ing*. Кожне слово поєднується тільки з певними словами, що є неподільними і становлять лексичну синтагму в цьому разі англійської мови.

В англійському реченні *I fell bored* відбувається лінійний зв'язок слів зі стійкою сполучуваністю слів, що також становить синтагматичні зв'язки речення.

Перше речення *I'm bored* має граматичне значення часу пасивного стану, що властиве англійській мові. Перекласти це речення можна двома перекладацькими прийомами: за допомогою трансформації тексту перекладається *мені сумно* або безособовим реченням – *сумно*.

I fell bored перекладається українською мовою *мені сумно* або, залучивши дослівний засіб перекладу, отримаємо *я відчув сум* із контекстуальним значенням психологічного стану людини. Під час перекладу залучено прийом трансформації тексту.

Фраза *I'm boring* має стилістичне значення *I'm a boring person/я є сумною особою* й підкреслює ваду характеру людини як сумної

особи, тому перекладається *мені сумно*. Тобто в усіх трьох випадках перекладається *мені сумно*, але з різним контекстуальним значенням.

This is boring перекладається безособовим реченням *сумно* зі стилістичним значенням *це сумно* або *сумно*.

Під час перекладу українською мовою можемо залучити перекладацьку трансформацію речення, так як найбільш доречно буде використовувати безособове речення в українській мові.

Розглянувши основні засоби словотвору (словоскладання та за допомогою афіксів), можемо зробити висновок, що словотворча здатність лексем впливає на лексичне, граматичне і стилістичне значення тексту. Ця здатність може змінювати та поєднувати зміст і значення слова, утворювати нові лексеми та їх лексико-семантичні варіанти.

4. Висновки

Розглянувши процес словоскладання, можемо зазначити, що складні слова мають семантичні й граматичні особливості, які становлять стилістичну забарвленість фразеологічного комплексу й відбивають національний колорит мови кожного народу. За своїм семантичним складом складні слова або композити є лексичними одиницями, що утворюються шляхом складання двох і більше незалежних основ морфемним або дериваційним способом, утворюють нові лексеми. Сучасні вчені вважають, що складання двох основ є найпоширенішим способом утворення композитів, що призводить до виникнення нових словоформ та ідіом.

Зазначимо, що калькування або дослівний переклад неможливо застосовувати під час перекладу сталих словосполучень, ідіом і текстів термінологічного складу, значення яких залежить від контексту. В англійській мові дуже часто вживаються фразеологічні зврати, сталі вирази, ідіоми, які можуть перекладатися українською мовою прислів'ями та приказками.

Під час перекладу необхідно враховувати розбіжності між парадигматичними відношеннями текстів, що становлять стилістичне значення текстів обох мов, тому варіанти перекладу залежать від лексико-граматичної структури речення. Основними засобами є дослівний переклад, перифраз, трансформація тексту (додавання або опущення його елементів).

Під час відтворення тексту оригіналу необхідно трансформувати текст так, щоб зберегти

його стилістичну єдність і контекстуальне значення в процесі перекладу. У разі трансляції тексту-оригіналу маємо максимально наблизитися до оригіналу та не порушувати стилістичне значення тексту.

Отже, можемо зробити висновок, що під час перекладу складних слів будь-якого характеру необхідно знайти найбільш точні інваріантні відповідники семантичних, лексичних і граматичних ознак слова, а під час перекладу текстів галузевого й термінологічного характеру потрібно знайти відповідні еквівалентні відповідники. Під час перекладу сталих висловів виникають труднощі щодо відтворення контекстуального та стилістичного значення оригіналу тексту.

Під час застосування перекладацьких прийомів необхідно відтворювати передачу смислової диференціації, конкретизації та смислового розвитку їх значень. Складність передачі семантичного розвитку значень лексем полягає в розбіжностях мовленнєвих норм і традицій різних народів, що склалися історично.

Практичне значення статті полягає в подальшому її використанні як допоміжного матеріалу на лекціях, практичних заняттях, семінарах у процесі формування мовленнєвої компетенції та професійної лексики немовних спеціальностей.

Сталі вирази часто використовуються в діловій англійській мові у сфері економічної, юридичної діяльності, що збагачує лексичний склад мови.

У статті розглянуто лексико-семантичну побудову складних слів, що становлять семантичні зв'язки й семантичне поле фразового комплексу, впливають на граматичні категорії тексту, розглянуто схожість і відмінність побудови парадигматичних відношень англійської та української мов.

Шляхом компонентного аналізу виявлено стилістичне значення фразеологічної єдності й контекстуальне значення вільного словосполучення.

Застосовуючи трансформаційний аналіз, виявили стилістичні та контекстуальні особливості перекладу семантично-неподільних фразеологічних одиниць.

Порушуються актуальні питання проблеми перекладу, які розробляються багатьма сучасними вченими-перекладачами, тому є ймовірність подальшого розвитку цієї теми, так як лексичний склад мови постійно змінюється й поновлюється новими лексемами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бех П.О. Англійська мова : навчальний посібник. Київ : Либідь, 1993. 272 с.
2. Богуцька К.І. Тематичний словник понад 10000 слів. Київ : Видавництво Криниця, 2001. 483 с.
3. Зайковські С.А., Адамовська Л.М. Англійський прийменник. The English Preposition. Тернопіль : Навчальна книга, Богдан, 2005. 128 с.
4. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.
5. Карабан В.І., Мейс Дж. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську. Theory and practice of translation from Ukrainian into English. Вінниця : Нова книга, 2003. 606 с.
6. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. Київ : Видавничий центр. Академія, 2004. 367 с.
7. Латигіна А.Г., Бессараб Н.П. Тлумачний англо-український словник ідіом для бізнесменів. Київ : Київ. нац. торг. ун-т, 2000. 180 с.
8. Латигіна А.Г. Базовий курс англійської мови з економіки. Basic English of economics : підручник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. 456 с.
9. Мостовий М.І. Лексикологія англійської мови. Харків : Основа. 1993. 255 с.
10. Мюллер В.К., Боянус С.К. Англо-русский словарь. Киев : Каннон, 2002. 1390 с.
11. Погожих Г.М. Англійська граматики в таблицях і схемах. Харків : Навчальна література, 2018. 112 с.
12. Чубай В.І. Синтаксичні зв'язки фрази та засоби вираження синтаксичних відношень. Science review. Польща : RS Gioval, 2018. № 2 (9). Vol. 7. С. 14–20.
13. Чубай В.І. Особливості побудови морфологічної конструкції слів сучасної англійської мови. Збірник праць Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців та студентів. Чернігів : Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, 2019. С. 32.

REFERENCES:

1. Bekh, P. O. (1993). Anghlijsjka mova [English]. Kyjiv: Lybidj, 272 p.
2. Boghucjka, K. I. (2001). Tematychnyj slovnyk ponad 10000 sliv [Thematic dictionary of more than 10000 words]. Kyjiv: Vydavnyctvo kryncja, 483 p.
3. Zajkovsjki, S. A., & Adamovsjka, L. M. (2005). Anghlijsjkyj pryjmenyky [The English Preposition]. Ternopilj: Navchaljna knygha, Boghdan, 128 p.
4. Karaban, V. I. (2002). Pereklad anghlijsjkoji naukovoji i tekhnichnoji literatury. Ghramatychni trudnoshhi, leksychni, terminologichni ta zhanrovo-stylistychni problemy [Translation of English scientific and technical literature. Grammatical difficulties, lexical, terminological and genre-stylistic problems] Vinnycja: Nova knygha, 564 p.
5. Karaban, V. I., & Dzhejms Mejs. (2003). Teorija i praktyka perekladu z ukrajinsjkoji movy na anghlijsjku [Theory and practice of translation from Ukrainian into English]. Vinnycja: Nova knygha, 606 p.

6. Kocherghan, M. P. (2004). Vstup do movoznavstva [Introduction to linguistics]. Kyjiv: Vydavnychyj centr. Akademija, 367 p.
7. Latyghina, A. Gh., & Bessarab N.P. (2000). Tlumachnyj anghlo-ukrajinskyj slovnyk idiom dlja biznesmeniv [English-Ukrainian dictionary of idioms for businessman]. Kyjiv: K. nac. torgh. un-t, 180 p.
8. Latyghina, A.Gh. (2013). Bazovyj kurs anghlijskoji movy z ekonomiky [Basic English of economics]. Kyjiv: nac. torgh. ekon. un-t, 456 p.
9. Mostovyj, M. I. (1993). Leksykologhija anghlijskoji movy [Lexicology of the English language]. Kh.: Osnova, 255 p.
10. Mjuller, V. K. & Bojanus S. K. (2002). Anghlo-russkyj slovarj [The English dictionary]. Kyev: Kannon, 1390 p.
11. Poghozhykh, Gh. M. (2018). Anghlijska ghramatyka v tablycjakh i skhemakh [The English grammar in the boxes and diagrams]. Kharkiv: navchaljna literatura, 112 p.
12. Chubaj V.I. (2018). Syntaksychni зв'язky frazy ta zasoby vyrazhennja syntaksychnykh vidnoshenj. Naukovyj zhurnal «Science review». [Syntactic connections of phrases and means of expression of syntactic relations]. Poljskha: RS Gioval, 2(9), Vol. 7. February, p. 14-20.
13. Chubaj V.I. (2019). Osoblyvosti pobudovy morfologhichnoji konstrukciji slov suchasnoji anghlijskoji movy. [Features of construction of morphological construction of words of modern English]. Zbirnyk pracj Vseukrajinskoji naukovo-praktyčnoji konferenciji molodykh naukovciv ta studentiv. Chernighiv: Nacionalnyj universytet «Chernighivskyj koleghium» imeni T. Gh. Shevchenka, p. 32.

*Стаття надійшла до редакції 20.09.2020.
The article was received September 20, 2020.*